

narejene na barveni podlagi, zaradi česar je učinek jako krepak. V obče smemo reči, da dela knjiga res čast založništvu.

Rekli smo mnogo pohvalnega o tem delu, a rečemo tudi še naposled — veseleč se, da je to delo domovinsko —, da smo govorili po resnici.

Dr. Fr. L.

»Zur Ortsnamenforschung in Kärnten.« S knjižico, ki ima ta naslov, uprlo se je »Kato-liško politično in kmetijsko društvo za koroške Slovence« proti napadu, katerega je napravil arhivar koroškega zgodovinskega društva A. pl. Jaksch s svojo brošuro: »Ueber Ortsnamen und Ortsnamenforschung mit besonderer Rück-sicht auf Kärnten« na slovenski Gorotan. Ta gospod je namreč političen zgodovinar, zato bi rad tudi zgodovino zasukal po svoje in dokazal, da so Nemci prvotni prebivalci koroške dežele in »da Slovenci kalé mir, ker si v novejem

času izmišljajo za stara zgodovinska nemška imena po Koroškem svoja slovenska, ali pa jih spakedravajo.« Komu ne pride pri tem na misel volkovo vprašanje: »Jagnje, zakaj mi kališ vodo?« Le škoda, da se hoče g. Jaksch šteti med učenjake, škoda, da ima vsak dan v roki izvirne listine in beleži v repertorij na tisoče slovenskih imen iz davne preteklosti, pa si upa na ta način slepiti sebe in lahkovrne čitatelje! No, slovensko društvo je z omenjeno knjižico možu dobro zasolilo, kažoč, kako je g. pl. Jaksch neštevilna slovenska krajevna imena iz nevednosti ali celo hudobnosti grdo ponemčil. Društvo tudi zahteva, da naj se nihče več ne dotika z deželnim zakonom l. 1850. uradno potrjenih slovenskih krajevnih imen na Koroškem, katera bi g. pl. Jaksch s svojim spisom rad izpihal iz Imenika. Da se ta mož zopet ne opeče, naj se nauči jezika dežele, kamor je prišel jest kruh, ter odloži politične gosli. A.

Narodne stvari.

Pesmi.

I. Lenčica.

Leži leži ravnó poljé,
Ravnó poljé kriške faré;
Po polju hodi Lenčica,
Prelepa mlada deklica.
In tamkaj govor tak ima:
»Še vsakdo pravi, govori,
Da v petek so strašné noči;
Kdor v petek gre po noči v vas,
Ta vidi kaj al' sliši glas.
Moj ljubi pa je presrčán,
On sem prihaja vsaki dan:
Še raji v petek me budi,
Ker se nikogar ne boji;
Brez tovaršije hodi sam,
Zato tak' rada ga imam.«
Prišel je v petek zopet že,
Ki fantje se ga vsi bojé;
Začnè se polnoč bližati,
Nekdo pa zunaj žvižgati.

Brž k oknu Lenčica hití,
Besede te mu govori:
»Zato jaz velik strah imam,
Ker v petek hodiš k meni sam;
In to se meni čudno zdí,
Zakaj se petka vse boji.«

»Neumen je, kdor se boji,
Saj ni prijetneje noči.«

»Ostani rajši ti doma,
Da bova brez strahú oba.«
»Nikoli nisem še ostal,
Kar prvič tebe sem poznal.
Saj je podoben dnevu dan,
Boji se le, kdor je plašan.«

Še dolgo sta menila se,
Še dolgo sta rad'vala se.
Kramljala ž njim je Lenčica,
Da vgasne zadnja zvezdica.

Ko beli dan se prebudi,
Tako ji mati govori:
»Morda si bolna, Lenčica,
Da si ponoči vstajala.«
»Bila sem bolna mamica,
Pa sem po noči vstajala;
Oknice sem odpirala,
Hladnejšo sap'co dihala.«
»Oj Lenčica, edina hči,
Vse méni se in govori,
Da ti vasuješ vse noči.
Ni bilo tega in ne bo,
Da bi godilo se tako.«

Deklè mladó neumno je,
Pa ne poslušá matere.
Ko mati jo je kregala,
Ostro je odgovarjala.

Še pravi mati ji tako:
 »Oj Lenčica, dekle mlado,
 Ti pojdeš k uju na goré,
 Tam rožice cvetó lepé,
 Tam sapice hladé srcé,
 Tam pojde zmotá ti z glavé.«

Šla Lenčica je na goré,
 Kjer rožice cvetó lepé:
 Al' zmotá ji 'z glavé ne gré.
 Ljubezni še pustila ni,
 Menila se je vse noči,
 Menila je tak' dolgo se,
 Da jo srcé bolet' začné.
 Začné svariti jo takó:
 »Oj Lenčica, kaj bo s tabó
 Ki se več greha ne bojiš,
 Ki matere več ne častiš?
 Oj Lenčica, kaj bo s tabó,
 Ki razuzdana si takó?«

A Lenčico je pekla vest,
 Goreča vest, srca bolest.
 V saboto hrž je vstajala,
 V Tržič je k spov'di šetala.
 Pri spovedi pa vse pové,
 Zakaj jo z'lo boli srcé,
 Da vse noči vas'vala je,
 Vse praznike in petke vse.

Prestraši se nje spovednik
 In milo joka učenik.
 »Oj Lenčica, oj mlada kri,

Za tebe več pomoči ni!
 Vas'vala si, grešila si,
 S hudobo se šalila si,
 Ki je hodila k tebi v vas,
 Ki te motila je ves čas.
 Ná, vzemi te tri svečice,
 Voščene sveče žegnane!
 Ko pride spet, le spet odpri,
 Poprej pa sveče vse prižgi!
 Bila je v strahu, brez mirú,
 S Tržiča v solzah šla domú.

Ko bje ura polnoči,
 Že spet začuje trkati.
 Pa okna ni odpirala,
 Prej sveče je prižigala.
 Ko sveče so prižgane že,
 Odpirat še le vrata gre.
 Z desnico je odpirala,
 Z levico sveče držala.
 Ko luč iz hrama zablíšči,
 Hudoba žegnóv se zboji,
 Pa zarujeve tak' glasno,
 Da zlega z gore se v goró.
 Potem v pekél pogrezne se,
 Utrga sabo pol gore.
 Oj Lenčica pa omedli,
 Nikdar več z ust ji sape ni.

Na koči so besede te,
 Užgane bile na deské:
 »Tak se godilo vsaki bó,
 Ko se šalila bo z nočjó.«

(Po národnem motivu menda narejena blizu Tržiča.)

II.

Vse je veselo, kar živi,
 Moje srcé pa nikoli ni.
 Moje srcé je ranjeno
 In več ne bo ozdravljeno.

Tak' dolgo ne bo ozdravljeno,
 Da bo pod zemljo spravljeno.
 Ptič'ce pojó in rož'ce cvetó
 Al, moj'ga veselja nazaj več ne bo!

(Zapisal Podkorenčan.)

III.

Ljuba, kranjska dežela,
 Ostani zdrava in vesela!
 Prišli so koroški briči,
 Trdó so zvezali me s štriči.¹⁾
 V Kranjsko Goro me peljali,
 Zúpanu me čez so dali.
 Zúpan me je pa ogledal,
 Me je pa v Ljubljano peljal.
 Mislil sem, da sem v kamri
 Sem bil pa v svetli kosárni;
 Mislil sem, da sem odénjen,

Sem bil pa trdó uklenjen.
 O vi moja ljuba mati,
 Moje sestre 'n moji brati,
 Pojte v cerkev Spodgorjansko,
 Prosite Devico Marijo,
 Da pojde z nami v kompanijo,
 Da nam bo na strani stala,
 Da nam bo pomoč dajala,
 Da nam bo na strani stala,
 Da nam francóza bo odgnala. —

(Zapisal Podkorenčan.)

IV.²⁾

Kaj si je 'zmislil naš svetli cesár,
 Pet novih regimentov vojakov je 'zbral:
 Vse lepe in zale in srčne, mladé.
 Tam na trgu stojó,
 Se za vojsko učó,
 Z rménimi lasmí,
 S sólnimi očmí;

Pri mizi sedó,
 Pa ne jedó, ne pijó.
 O spreljubi moj Janko,
 Še jaz grem s tabó
 Znam šivat', znam štrikat',
 Znam prati lepó,
 Bova z'vela lahkó!

(Zapisal Podkorenčan.)

¹⁾ T. j. s štriči.

²⁾ Prim. Pesmi krajniskiga naróda, I. str. 49., kjer je nekoliko drugačna.

V.

Smrt na duri potrklja:
Mlada Minka, si doma?

Po zdravnika so poslali,
Da bi Minki zdravja dali;
Pa zdravnik ne more več,
Mlada Minka je že preč!

Po gospoda so poslali,
Da bi Minki up dajali;
Pa ta up ne zdravi več,
Mlada Minka je že preč!

Mati so glasno zavpili,
Ker so hčerko z'lo ljubili:
»O spreljuba hčerka ti,
Večna luč naj ti gorí!«

»O spreljube ve sestrice,
Vam podám belé ročice!
Smo se ljubile čez vse
Zdaj pa mor'mo ločit' se.

Na pare gor' me poravnajte,
Sveti križ mi v roke dajte;
Vsák naj me z vodo škropí,
Bog naj dušo porosí!

Vi fantiči in dekleta,
Drobne rož'ce nabirajte:
Jaz jih pa ne morem več,
Moja leta so že preč.

Na moj grob ne pozabíte
Bele lil'je nasadíte:
K' truplo to trohnélo bo
Bele lil'je naj cvetó!« —

(Zapisal Podkorenčan.)

VI. Lavdon.

Lavdon, general častiti,
Hotel je nazaj dobiti
Lepo mesto Beligrad.

Pustil je most narediti,
Da so mogli čez hoditi
Čez to vodo Dunavo.

Čez je šla cela armada
Notri blizo Bel'ga grada,
Turkom velik strah stori.

Turki so se tega zbali,
Hitro so se proč podali,
Vrgli so orožje proč.

Turške žene so prepele,
Ker po krvi so hodile,
Niso ved'le kam se d'jat'.

Lavdon jim dá to povelje,
Hodite v svoje dežele,
Kaj vam hočem bolj'ga st'rit.

Zdaj pa Boga zahvalimo,
Lavdanu na zdravje pijmo,
Ki nam je to gnado dal.

(Belokranjska. Zapisal J. S.)

VII.

Majko Maro dalko udavala,
Prek Dunava za Pavla gospona.
Lipo je je majko naučila:
Brzo hodi, po lahko govori,
Češ ti tuji ugoditi majki,
I svojemu Pavlu gospodinu.
Kako je je naučila majko,
Tako lipo učinila Mare.
Tri je s Pavlom sinke odkojila,
Da ni ž njimi reči razdelila.
Još govori Pavle gospodine:
Ovo si mi vjerna ljuba moja!
Ak ti nečeš z mano govoriti,
Ja si idem po drugo devojko.
Mare za to ništo ni marila,
Neg je išla v pisane komore
Ter odreže platna židanega,
Kaj je Pavlu košuljo sešila.
Pavle ide po drugo devojko.

Kad mu vodi drugarica svojo,
Još ga pita druga ljuba njeg'va:
Ovo si mi Pavle gospodine!
Kaj se ono bele tvoji gradi?
Ne bele se ono moji gradi,
Neg se beli prva ljuba moja.
Još govori prva ljuba njeg'va,
Aj po lahko brzo govoruša:
Ne boš moje sinke ordinala;
Ja sem svoje sinke odkojila,
Ja bom svoje sinke ordinala.
Jeden bude čeljad privračeval,
Drugi bude bele grade čuval,
Tretji bude drobno pismo pisal.
Još govori Pavle gospodine:
Bogu hvala i nedelji mladi,
Da je moja prva prog'vorila!
Ajd' devojka, kamo tebi drago!

(Belokranjska. Zapisal J. S.)

